

Dendrokronologisk Laboratorium

NNU rapport 35, 1999

LAU KIRKE, GOTLAND

Konservator Tångeberg. Bestilt af Peter Tångeberg.
 Undersøgt af Thomas Bartholin, Niels Bonde, Aoife Daly og Orla Hylleberg Erikson.
 NNU j.nr. A7917

Altertavle, Lau kirke, Gotland

Syv brædder af *Quercus sp.*, eg, undersøgt. Splintved er bevaret på én af brædderne, hvor der er konstateret 13 splintår. Alle brædder er dateret. Brædderne er her forsynet med betegnelser 0091001A, 00910021, 0091101A, 0091102A, 0091201A, 0091202A og 0091203A (se måle- og dateringsskema sidst i rapporten).

betegnelse	0091001A	00910021	0091101A	0091102A	0091201A	0091202A	0091203A
0091001A	*	9,70	4,15	4,71	-	-	-
00910021	9,70	*	4,04	6,51	-	4,29	-
0091101A	4,15	4,04	*	6,96	3,73	-	2,89
0091102A	4,71	6,51	6,96	*	4,15	3,25	4,94
0091201A	-	-	3,73	4,15	*	4,55	-
0091202A	-	4,29	-	3,25	4,55	*	-
0091203A	-	-	2,89	4,94	-	-	*

Tabel 1. Skema over synkroniseringsværdierne, internt

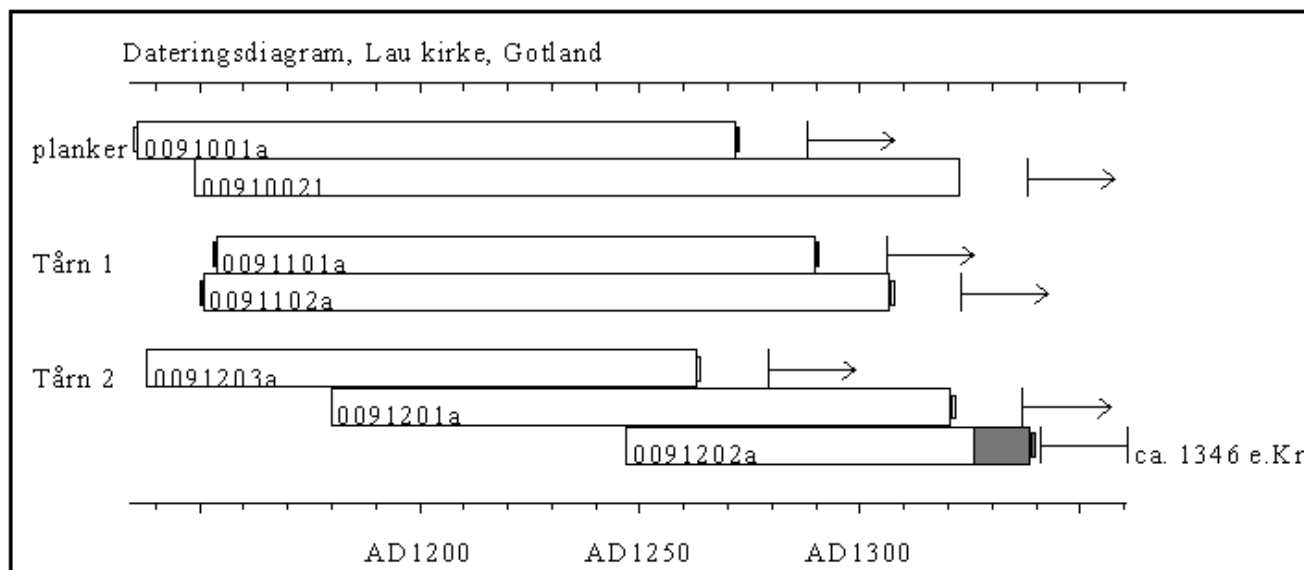

Fig 1. Dateringsdiagram, Lau kirke, Gotland

Årringskurverne fra brædderne er sammenregnet til en middelkurve på 204 år som dækker perioden 1136-1339 e.Kr.

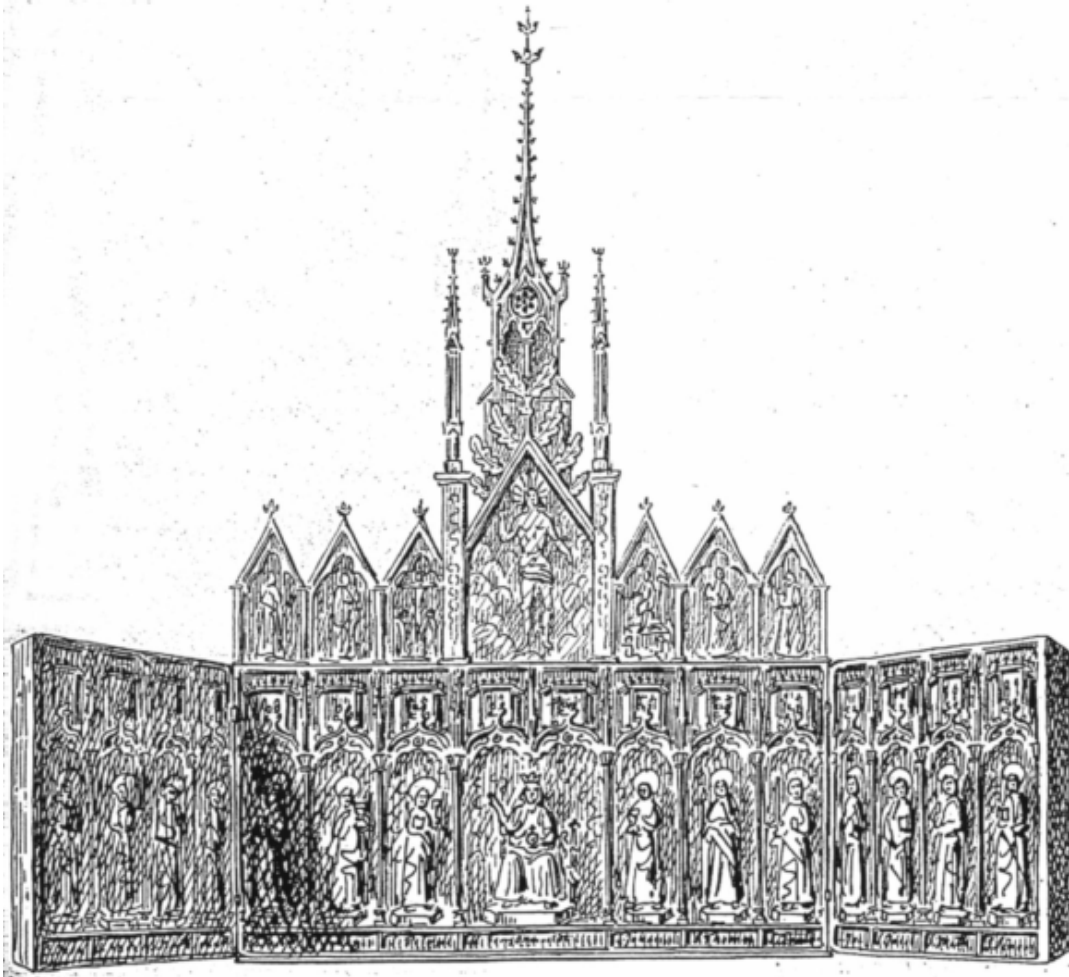
Yngste bevarede årring på brættet med splintved er dannet i 1339 e.Kr. Gennem tillæg på 7 år, idet 'normalsplintbredden' ifølge erfaringerne for et så gammelt træ er 20 år (der er konstateret 13 årringe i splint, men ikke barkkant), er fældningstidspunktet for træerne, som brædderne stammer fra, beregnet til ca. 1346 e.Kr.

LAND	grundkurve	betegnelse	0091m001
DANMARK	Svendborg	4m000001	5,44
	Jylland	9m456781	2,73
TYSKLAND	Slesvig-Holsten	dm100003	3,69
	Hamburg	dm100007	2,53
	Lübeck	dm100008	3,20
	Niedersachsen	dm200001	2,89
	Weser	dm200003	2,64
	Weser	dm200004	3,10
	Niedersachs N	dm200005	3,72
	Lüneburger H	dm200006	3,95
POLEN	Gdansk Pomern	pm000004	4,28
	Elblag	pm000007	5,39
SVERIGE	SV Skåne	sm000001	3,29
	Lund Skåne Blekinge	sm000002	4,04
	Kærnan	sm000003	3,06
	Skåne	sm000004	3,14
	Ystad	sm100003	3,55
	Mellemsverige	sm600001	4,37

Tabel 2: Lau kirke, Gotland. Skema over synkroniseringsværdierne mellem trækurve 0091M001 og diverse grundkurver fra Nord Europa.

Dendroproveniens ?

Den beregnede trækurve 0091M001 krydsdaterer med grundkurver for egetræ fra omkring Østersøen. De højeste t-værdier fremkommer med grundkurverne for Svendborg, Danmark og Poland. Det skal dog bemærkes at t-værdierne er for lav til at bestem proveniensen.

Katalog

<p>0091001A altertavle, Dep C 1430 højre bræt 137 år, kun kerneved. 1136-1272 e.Kr., fældet efter ca. 1293 e.Kr.</p>	<p>0091201A Tårn 2 fra altertavle, Dep C 163 bræt 142 år, kun kerneved. 1180-1321 e.Kr., fældet efter ca. 1342 e.Kr.</p>
<p>00910021 altertavle, Dep C 1430 venstre bræt 175 år, kun kerneved. 1149-1323 e.Kr., fældet efter ca. 1344 e.Kr.</p>	<p>0091202A Tårn 2 fra altertavle, Dep C 163 bræt 93 år, heraf 13 år i splintved. 1247-1339 e.Kr., fældet ca. 1346 e.Kr.</p>
<p>0091101A Tårn 1 fra altertavle, Dep C 163 bræt 137 år, kun kerneved. 1154-1290 e.Kr., fældet efter ca. 1311 e.Kr.</p>	<p>0091203A Tårn 2 fra altertavle, Dep C 163 bræt 126 år, kun kerneved. 1138-1263 e.Kr., fældet efter ca. 1284 e.Kr.</p>
<p>0091102A Tårn 1 fra altertavle, Dep C 163 bræt 157 år, kun kerneved. 1151-1307 e.Kr., fældet efter ca. 1328 e.Kr.</p>	

[Tilbage til rapportens side](#)

English summary:

NNU report 35, 1999

LAU KIRKE, GOTLAND

Alter piece, Lau church, Gotland

Seven boards of *Quercus sp.*, oak were examined. Sapwood is preserved on one of the boards, on which 13 sapwood years were identified. All the boards are dated. The boards are given the names 0091001A, 00910021, 0091101A, 0091102A, 0091201A, 0091202A and 0091203A (see the table at the end of the report).

The tree-ring curves from the boards are averaged to a mean curve of 204 years which covers the period AD 1136-1339. The outermost preserved tree-ring on the board with sapwood was formed in AD 1339. Adding 7 years, in that the normal sapwood width for a tree of this age is circa 20 years (13 sapwood rings are identified, but not bark edge), the felling date for the trees from which the boards are made, is estimated to circa AD 1346.

Dendroprovenance ?

The averaged tree-ring curve 0091M001 cross-dates with master chronologies for oak from around the Baltic Sea. The highest t-values appear with the master chronologies for Svendborg, Denmark and Poland, but the t-values are too low to determine provenance.

[Back to report page](#)